Crowe | Accountants & Advies

Samen naar een hoger niveau.

Audit *à la Crowe*



Accountantsverslag
Gemeente Laarbeek

24 juni 2025
Eindhoven

Aanbiedingsbrief

Gemeente Laarbeek
t.a.v. gemeenteraad
Koppelstraat 37
5741 GC Beek en Donk

Eindhoven, 24 juni 2025

Betreft: **Accountantsverslag boekjaar 2024**

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u het accountantsverslag aan naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2024 van de Gemeente Laarbeek.

Onze opdracht is het controleren van de jaarrekening op het aspect getrouwheid. In het kader van onze opdracht hebben wij in november 2024 een interim controle uitgevoerd. De bevindingen hieruit zijn reeds in een separate management letter gerapporteerd.

Aansluitend zijn wij in april 2025 gestart met de jaareindecontrole die wij onlangs hebben afgerond. De jaareindecontrole is gericht op het vormen van een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief de rechtmatigheidsverantwoording) in overeenstemming met de Nederlandse regels voor financiële verslaggeving en het vastgestelde normenkader.

Dit accountantsverslag bevat de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de jaareindecontrole. Waar mogelijk doen wij aanbevelingen gericht op verdere verbetering. Deze aspecten doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid van de jaarrekening 2024.

Wij hebben dit verslag in concept besproken met de concern controller, de wethouder financiën en de audit commissie.

Wij vertrouwen erop u middels onze rapportage voldoende geïnformeerd te hebben. Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij uiteraard gaarne bereid. Wij danken de medewerkers van de gemeente Laarbeek voor de plezierige en constructieve samenwerking.

Met vriendelijke groet, namens ons hele team,

ValidSigned door T.M.M. van Lierop RA MSc
op 24-06-2025

T.M.M. van Lierop RA MSc
Extern accountant

ValidSigned door M.H.J. van Heeswijk RA MSc
op 24-06-2025

M.H.J. van Heeswijk RA MSc
Manager

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

Inhoudsopgave

1. Samenvatting 4

2. Ons oordeel 7

3. Bevindingen jaarrekening 2024
   1. Rechtmatigheid 10
   2. Grondexploitaties 13
   5. Voorzieningen groot onderhoud 14
   6. Jeugdhulp en Wmo 16
   7. Overige bevindingen 17

4. Overige aspecten 19

5. Bijlages
   1. Tabel fouten en onzekerheden SiSa 21
   2. Tabel fouten en onzekerheden TOZO 23

Totaal aantal pagina's *25*

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

1. Samenvatting – oordeel

Ons oordeel

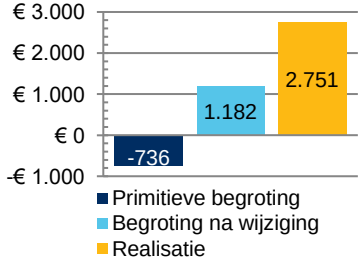
Onderwerp	Goedkeurend	Afkeurend	Anders	Toelichting
Getrouw beeld		-	-	De jaarrekening 2024 geeft een **getrouw beeld** van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van de activa en passiva per 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Onderwerp	**Geen bevindingen**	**Wel bevindingen**	**Anders**	**Toelichting**
Rechtmatigheids-verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening een **getrouw beeld** geeft van de financiële rechtmatigheid en is opgesteld in overeenstemming met de kadernota rechtmatigheid en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
WNT verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat binnen de WNT normen is gehandeld en dat de WNT-verantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening **voldoet aan de daaraan te stellen eisen.**
SISA bijlage		-	-	Wij hebben de SiSa-bijlage zoals opgenomen in de jaarrekening gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024. Op grond hiervan melden wij dat **geen fouten en/of onzekerheden** zijn geconstateerd boven de voor de SiSa geldende rapporteringstoleranties.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

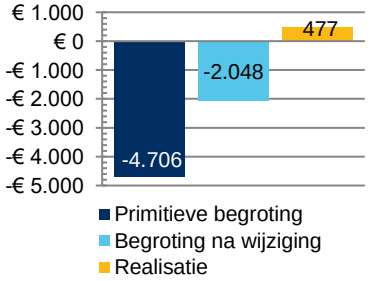
1. Samenvatting – financiële analyse

Financiële analyse 2024

Resultaat vóór mutatie reserves in k€



Resultaat na mutatie reserves in k€



De primaire begroting startte met een **resultaat vóór mutatie reserves** van € 736.000 negatief. Per saldo was een dotatie aan de reserves geraamd van € 4,0 mln waarna het resultaat na mutatie reserves uitkwam op € 4,7 mln negatief. Gedurende het jaar is de begroting na wijziging positief bijgesteld met € 1,9 mln waarmee het resultaat voor mutatie reserves uitkwam op € 1,2 mln. Daarnaast is hierbij per saldo € 2,7 mln minder aan de reserves gedoteerd.

Het gerealiseerde **resultaat na mutatie reserves** bedraagt € 477.000 positief. Dit betekent een additioneel voordeel van € 2,5 mln ten opzichte van de begroting na wijziging. De belangrijkste afwijkingen betreffen:

- Voordeel Oekraïne gelden € 1.552.000 (programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs)
- Voordeel onderwijs- en sportbeleid € 372.000 (programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs)
- Voordeel inkomensregelingen € 328.000 (programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs)
- Nadeel Jeugdhulp -/- € 398.000 (programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs)
- Bijstorting voorziening pensioen wethouders -/- € 474.000 (programma 1 Burger en bestuur)
- Overige (per saldo) voordelen € 1.144.000 (diverse programma's)

Wij merken op dat een belangrijk deel van het resultaat wordt veroorzaakt door **projecten** die niet of vertraagd zijn uitgevoerd en doorlopen naar 2025. In dit kader adviseren wij om het ambitieniveau van de gemeente beter af te stemmen op de mate waarin projecten gerealiseerd kunnen worden (rekening houdend met de beschikbare capaciteit) en om budgetten pas in de begroting te boeken als daar concrete uitvoeringsplannen aan ten grondslag liggen.

Daarnaast merken wij op dat een groot deel van de afwijkingen **incidenteel** is. Met de **structurele resultaten en afwijkingen** houdt de gemeente rekening in de (meerjaren-)begroting. Voor 2026 wordt momenteel een tekort verwacht (het zogenoemde ravijnjaar), dit kan worden opgevangen met de algemene reserves. Voor de jaren daarna moeten er mogelijk keuzes gemaakt worden in projecten of beleid. Vooruitlopend hierop zijn al een aantal keuzes gemaakt bij de kadernota.

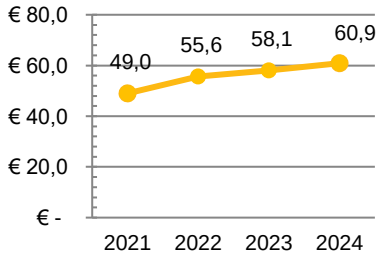
Ondanks dat de resultaatanalyse in het jaarverslag volgens ons van een goed niveau is, was een deel van de afwijkingen reeds gedurende het jaar bekend. Wij adviseren voortaan de begroting hierop aan te passen conform de afspraken.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

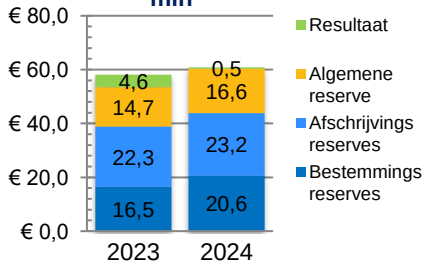
1. Samenvatting – financiële analyse

Financiële analyse 2024

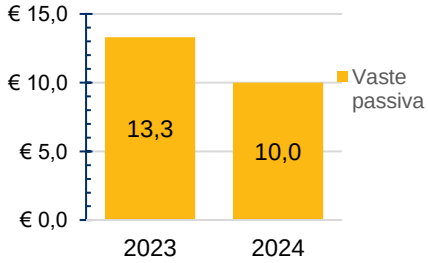
Eigen vermogen in € mln



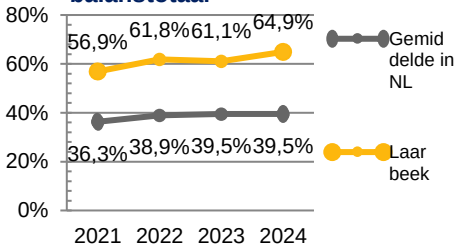
Opbouw eigen vermogen in € mln



Externe financiering in € mln



Solvabiliteit in % van balanstotaal



Het **eigen vermogen** van de gemeente Laarbeek neemt toe met € 2,8 mln als gevolg van het positieve resultaat voor bestemming. De bestemmingsreserves nemen met € 4,1 mln toe. Dit betreft met name een dotatie aan de reserve 'Bereikbaarheidsagenda' van € 2,0 mln en de nieuwe reserve 'MRE Bereikbaarheidsmaatregelenpakket' van € 1,1 mln.

De totale **externe financiering** bedraagt eind 2024 € 10,0 mln. De financiële positie onder andere gemeten naar **solvabiliteit** is gezond. De totale **weerstandscapaciteit** van de gemeente bedraagt eind 2024 (voor resultaat bestemming) op basis van de paragraaf weerstandsvermogen € 23,9 mln. Dit is volgens de paragraaf voldoende om de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's ad € 5,5 mln af te dekken.

In de toekomst worden binnen de gemeente een aantal projecten verwacht, waaronder 'bijdrage snelfietsroutes Gemert – Helmond' van € 1,0 mln en 'Nieuwbouw ontmoetingscentrum BD' van € 9,0 mln. Hiermee is – voor zover bekend – rekening gehouden in de begroting. Daarnaast wordt momenteel het **Integraal Huisvestingsplan voor onderwijs** opgesteld, waarbij de financiële consequenties van de investeringen in het onderwijs voor de toekomst duidelijk zullen worden. Gezien de omvang en daarbij gepaard gaande onzekerheden, vinden wij het belangrijk om de risico's en het effect op de financiële positie inclusief benodigde financiering nauwkeurig te blijven monitoren.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

2. Ons oordeel

<table>
<tr><th>Onderwerp</th><th>Toelichting</th></tr>
<tr><td>Gehanteerde controle en rapporterings-tolerantie</td><td>Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2024 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het controleprotocol. Indien de geconstateerde fouten en onzekerheden het bedrag van de goedkeuringstolerantie niet overschrijden kan in beginsel een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven.
<table>
<tr><th></th><th>Grondslag</th><th>Omvang</th><th>Tolerantie</th></tr>
<tr><td>Goedkeuringsgrens fouten</td><td>1% van de werkelijke lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 86.073.000</td><td>€ 861.000</td></tr>
<tr><td>Goedkeuringsgrens onzekerheden</td><td>3% van de werkelijke lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 86.073.000</td><td>€ 2.582.000</td></tr>
<tr><td>Rapporteringsgrens</td><td>5% van de goedkeuringsgrens</td><td>-</td><td>€ 43.000</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Controleverschillen</td><td>In de jaarrekening 2024 resteren onderstaande ongecorrigeerde controleverschillen en onzekerheden met betrekking tot de getrouwheid. Omdat het totaal aan controleverschillen onder de toleranties blijft, heeft dit geen effect op ons oordeel.
<table>
<tr><th>Omschrijving</th><th>Omvang fout</th><th>Richting</th><th>Omvang onzekerheid</th><th>Verwijzing</th></tr>
<tr><td>Lasten Jeugdhulp</td><td>€ 77.000</td><td>Negatief</td><td>-</td><td>3.4</td></tr>
<tr><td>Vaststellen levering zorg</td><td>-</td><td>-</td><td>€ 225.000</td><td>3.4</td></tr>
<tr><td>Totaal getrouwheidsoordeel</td><td>€ 77.000</td><td>-</td><td>€ 225.000</td><td>-</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Jaarverslag verenigbaar	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het BBV is opgesteld en, voor zover wij dat kunnen beoordelen, **verenigbaar is met de jaarrekening**. De programmaverantwoording hebben wij marginaal getoetst wat zoveel betekent als het signaleren van mogelijke belangrijke tegenstrijdigheden. De accountantscontrole omvat derhalve geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en/of volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording.
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het college oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd. In uw jaarrekening zijn de volgende belangrijke schattingen verwerkt: • De waardering van de grondexploitaties (zie bevinding 3.2); • De waardering van voorzieningen, in het bijzonder voor groot onderhoud gebouwen en wegen (zie bevinding 3.3). • De inschatting van inbaarheid van debiteuren(vorderingen) en de getroffen voorziening voor oninbaarheid.
Interne beheersing	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij **geen significante tekortkomingen** in de interne beheersing geconstateerd. In onze management letter hebben wij enkele aandachtspunten opgenomen voor de verdere verbetering van processen die met name toezien op het inkoopproces en de invulling van de verbijzonderde interne controle functie in relatie tot de rechtmatigheidsverantwoording. Wij constateren dat hiervoor in de organisatie aandacht is.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Verbonden partijen	In uw jaarrekening zijn diverse bijdragen aan verbonden partijen verwerkt. De (op basis van de financiële impact en risicoprofiel) belangrijkste verbonden partijen betreffen: • GR Senzer: bijdrage € 8,5 mln (inclusief doorbelasting BUIG- en participatiemiddelen); • GR Blink: bijdrage € 2,0 mln; • GR Peelgemeenten: bijdrage € 3,2 mln; • Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO): bijdrage € 1,4 mln; en • Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB): bijdrage € 2,0 mln. Bovengenoemde bedragen zijn verwerkt op basis van de (concept) jaarcijfers 2024 zoals opgeleverd door de verbonden partij. Wij stemmen in met de huidige verwerking in de jaarrekening. In dit verband wijzen wij u op het volgende: • De kosten voor de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost gaan de komende jaren omhoog. Bovendien is daar beperkt weerstandsvermogen beschikbaar om hogere kosten en risico's op te vangen. Wij adviseren dit goed te monitoren. • De verbonden partijen GR Peelgemeenten en VRBZO houden zelf weerstandsvermogen aan. De risico's die zijn geïdentificeerd worden niet volledig afgedekt door het aanwezige weerstandsvermogen binnen de verbonden partij. Door de gemeente Laarbeek is voor risico's binnen de verbonden partijen binnen de weerstandsparagraaf een bedrag gereserveerd.
SiSa-bijlage	De **SiSa-bijlage** en bijbehorende stukken dienen door uw organisatie voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. De hierna volgende tabel voor 'fouten en onzekerheden' kunt u gebruiken voor het aanleveren van gegevens aan het CBS.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

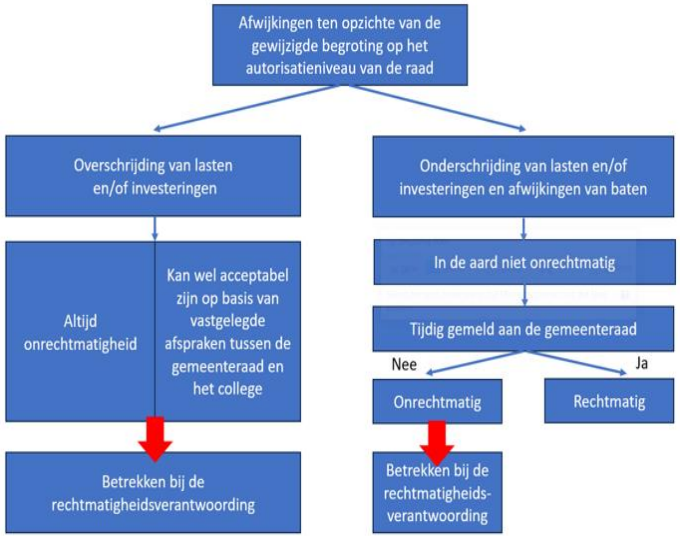
3.1 Rechtmatigheid

Rechtmatigheid	
Algemeen	Met de rechtmatigheidsverantwoording legt het college B&W verantwoording af over drie aspecten van de financiële rechtmatigheid, met inachtneming van de landelijke kaders (bijvoorbeeld de Kadernota rechtmatigheid) en de gestelde kaders door de raad (o.a. de financiële verordening, het controleprotocol en het normenkader). Hierbij is rekening gehouden met een tolerantiegrens van 3% (zijnde € 2.274.000) en een rapporteringsgrens van € 150.000.
Onze rol	Onze rol als accountant betreft het vaststellen dat eventuele rechtmatigheidsafwijkingen juist en volledig zijn opgenomen en toegelicht, rekening houdend met bovenstaande grenzen. Wij hebben hiervoor de uitkomsten van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) geïnspecteerd en de ingenomen standpunten getoetst.
Criteria	Het college is van mening dat er onrechtmatigheden zijn begaan in 2024 welke onder de tolerantiegrens van € 2.274.000 blijven. Zie onderstaand de gemelde onrechtmatigheden:
Onze verklaring	Ons inziens is bovenstaande overzicht tot stand gekomen binnen de spelregels en betreft het een getrouwe beeld. De bijbehorende toelichtingen (vooral de paragraaf bedrijfsvoering) geven het gewenste inzicht. Dit hebben wij meegewogen in het afgeven van het goedkeurend oordeel bij de jaarrekening.

Criteria	Gemelde afwijking	Waarvan acceptabel	Ons oordeel
Begrotingscriterium	€ 1.839.000	€ 695.000	Akkoord, zie toelichting volgende pagina
Voorwaardencriterium	€ 363.000	-	Akkoord, zie toelichting volgende pagina
Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium	-	-	Akkoord
Totaal rechtmatigheidsoordeel	**€ 2.202.000**	**€ 695.000**	**Akkoord**

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.1 Rechtmatigheid (vervolg)

Rechtmatigheid (vervolg)		
Begrotings-criterium	Voor dit criterium is aangesloten bij de Kadernota Rechtmatigheid 2024 (zie schema hiernaast) en de financiële verordening. Het college stelt vast dat er sprake is van de volgende begrotingsonrechtmatigheden: • De overschrijding van € 664.000 op het programma Burger en bestuur ziet met name op de overschrijding op de voorziening wachtgeld / pensioen voormalig B&W als gevolg van de lage rekenrente. Deze overschrijding is acceptabel gezien deze binnen de afspraken van de financiële verordening vallen. • Een overschrijding van € 1,1 mln op het programma Financiën en bedrijfsvoering met name als gevolg van hogere inhuurkosten personeel. Deze zijn niet aangemerkt als acceptabel. • Het college heeft de onderschrijdingen van de lasten, baten en investeringsbudgetten in de jaarrekening gemeld. Melding van deze afwijkingen bij de jaarrekening is op basis van de afspraken tijdig en daarmee rechtmatig. Wij zijn het eens met de getrokken conclusies en de opgenomen toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.	

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.1 Rechtmatigheid (vervolg)

Rechtmatigheid (vervolg)	
Voorwaarden criterium	Ten aanzien van dit criterium zien de risico's vooral toe op naleving van de aanbestedingswetgeving. Door de organisatie is een uitgebreide inkoopanalyse opgesteld waarbij is getoetst of is voldaan aan de aanbestedingswetgeving. Hieruit volgt een onrechtmatigheid ter grootte van € 363.000 die toeziet op een drietal inkooprelaties. Wij zijn het eens met de getrokken conclusies en de opgenomen toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering. Wij merken verder vanuit deze inkoopanalyse de volgende zaken op: • Op twee oude contracten (aanpak energiearmoede en het financieel pakket) resteert een doorlopende onrechtmatigheid van € 85.000 (lasten over 2024). Deze contracten lopen nog door in 2025 en leiden ook dan tot een onrechtmatigheid. De inkoop met betrekking tot de aanpak van energiearmoede loop hierna af. Het financieel pakket is inmiddels Europees aanbesteed. • De nieuwe onrechtmatigheid ziet toe op de inkoop van lokale media. Deze inkoop is niet aanbesteed omdat er geen andere aanbieders zijn. Ondanks dit dient wel een aanbesteding plaats te vinden zodat op basis hiervan een contract kan worden aangegaan. De inkooplasten over 2024 bedragen € 278.000 en zijn als onrechtmatig aangemerkt. Het management heeft aangegeven dat deze inkoop in 2025 wordt aanbesteed.

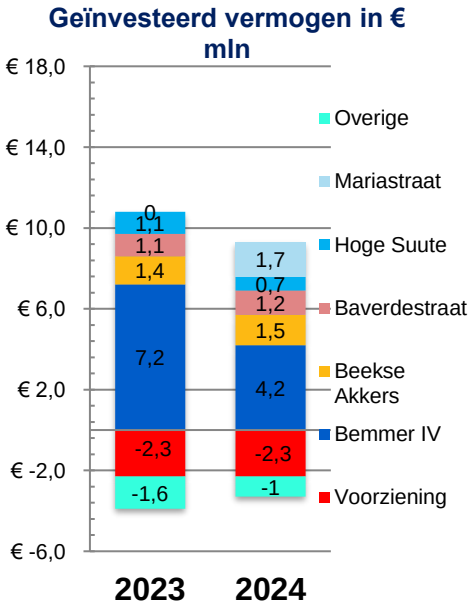
© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.2 Grondexploitaties

Grondexploitaties - algemeen

Grond exploitaties

Bevinding



Het netto geïnvesteerd vermogen in de grondexploitaties bedraagt ultimo 2024 € 6,0 mln (2023: € 6,9 mln). De belangrijkste mutaties in 2024 betreffen:

- Verkopen Bemmer IV -/- € 3.642.000
- Verkopen overige -/- € 946.000 (waarvan € 823.000 Hoge Suute)
- Grondaankopen + € 1.489.000 (Mariastraat 18-22)
- Kosten (inclusief mutatie verliesvoorziening) + € 2.115.000 (m.n. Bemmer IV en Cluster Beek)
- (Tussentijds) genomen winst + € 343.000 (waarvan € 237.000 Bemmer IV)
- Terugneming winstneming Vogelenzang -/- € 326.000

In het boekjaar is grondexploitatie Mariastraat 18-22 geopend met een verlies van € 171.000. Dit verlies wordt veroorzaakt door de hoge verwervingskosten van gronden. Hiervoor is direct een voorziening gevormd. De eindwaarde van Beekse Akkers is met € 223.000 positief bijgesteld waardoor de totale verliesvoorziening afneemt. De eindwaarde van Vogelenzang is (fors) negatief bijgesteld met € 465.000 als gevolg van hogere kosten voor woonrijp maken. Aangezien het project nagenoeg afgerond is, worden geen verdere bijstellingen verwacht.

De belangrijkste risico's (o.b.v. de Monte Carlo analyse) zien nog op de grondexploitaties Bemmer IV, Baverdestraat, Beekse Akkers en Hoge Suute en hangen met name samen met de omvang en de looptijd. Omdat de verwachte eindwaarde negatief is (m.u.v. Bemmer IV) kunnen tegenvallers in de kosten niet worden opgevangen en leidt dit direct tot een verlies. Op de overige exploitaties zijn de risico's beperkt. De totale gekwantificeerde risico's (€ 2,9 mln) dienen te worden afgedekt met de reserve grondexploitatierisico (€ 4,8 mln).

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.3 Voorzieningen groot onderhoud

Voorzieningen groot onderhoud	
Voorzieningen groot onderhoud	Bevinding

De gemeente Laarbeek heeft ter financiering van toekomstig onderhoud aan haar investeringen egalisatie-voorzieningen gevormd. Een voorziening moet, in tegenstelling tot een bestemmingsreserve, volledig zijn. In het kader van onze jaarrekeningcontrole besteden wij nadrukkelijk aandacht aan de diverse onderhoudsvoorzieningen. Hierbij richten wij ons met name op de volgende vragen:

1. Zijn de jaarlijkse stortingen in de voorzieningen in overeenstemming met de begroting en gebaseerd op een onderhoudsplanning?
2. Zijn de onttrekkingen aan de voorziening in lijn met het doel van de voorziening?
3. Ligt het eindsaldo van de voorziening in lijn met het onderhoudsplan?

De standen van de diverse onderhoudsvoorzieningen ultimo 2024 ten opzichte van het plan zijn als volgt:

	Plan	Storting 2024	Stand 31-12-2024 (plan)	Stand 31-12-2024 (realiteit)	Verschil
1. Onderhoud wegen	2024-2033	€ 1.226.000	€ 858.000	€ 2.601.000	+ € 1.743.000
2. Onderhoud gebouwen	2019-2028	€ 626.000	€ 15.000	€ 28.000	+ € 13.000
3. Onderhoud waterbeheer	2021-2031	€ 285.000	€ 5.000	€ 574.000	+ € 569.000
4. Egalisatie rioolheffing	2019-2023	€ 310.000	€ 3.785.000	€ 4.231.000	+ € 446.000

1. De stand van de voorziening wegen groot € 2,6 mln, is hoger dan het plan omdat de uitvoering van het plan (fors) achterloopt op de planning. Naar verwachting wordt dit komende jaren ingehaald. De onderhoudsvoorziening is gebaseerd op het geactualiseerde onderhoudsplan wegen en het wegenbeleid 2024. Hiermee is de voorziening tot en met einde looptijd toereikend. Op basis hiervan stemmen wij in met de waardering. Wij merken op dat in het plan is uitgegaan van een dotatie die jaarlijks wordt verhoogd, omdat de dotatie egaliserend moet zijn is dit niet toegestaan. In 2025 zal een besluit moeten worden genomen hoe hiermee om wordt gegaan (stijging jaarlijkse dotatie of ander onderhoudsniveau).

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.3 Voorzieningen groot onderhoud (vervolg)

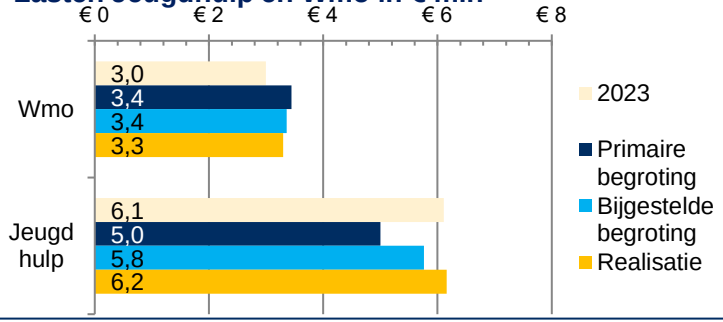
Voorzieningen groot onderhoud	
	Bevinding
	2. De voorziening gebouwen (inclusief schoolgebouwen) bedraagt per einde van het jaar nog slechts € 28.000. Deze voorziening is gebaseerd op het onderhoudsplan welke dateert uit 2019. Op basis van dit plan is de voorziening tot en met 2028 toereikend. Op 8 mei 2025 is het Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan Gemeentelijke Gebouwen Laarbeek 2025-2034 door de raad vastgesteld. Op basis van dit nieuwe plan blijkt een tekort op korte termijn waardoor een incidentele storting benodigd is van € 788.000. Bij het vaststellen van het nieuwe plan is besloten deze incidentele storting in 2025 te verwerken. Dit heeft tot gevolg dat het eigen vermogen van Laarbeek met € 788.000 daalt. De gemeente Laarbeek heeft dit toegelicht bij de niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen. 3. In 2021 is het waterbeheerplan vastgesteld door de raad. Dit plan is in 2023 geactualiseerd. Eind 2024 is de hoogte van de voorziening fors hoger dan in het oorspronkelijke plan is opgenomen. Dit wordt veroorzaakt door een aantal hoge onderhoudsposten die al enkele jaren in de planning zijn opgenomen maar jaarlijks worden doorgeschoven. Wij hebben geadviseerd het plan te actualiseren en hierin realistisch te begroten, rekening houdend met de beschikbare capaciteit. Het management heeft aangegeven dat het waterbeheerplan wordt geactualiseerd in 2025. 4. De voorziening riolering dient enerzijds voor het onderhoud en anderzijds ter egalisatie van de tarieven en is daarmee geen ‘zuivere’ onderhoudsvoorziening. Ook hier is sprake van achterstanden in de uitvoering. Momenteel geldt nog het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) uit 2019. In 2025 wordt het nieuwe ‘Water- en rioleringsprogramma 2025-2029’ geactualiseerd.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

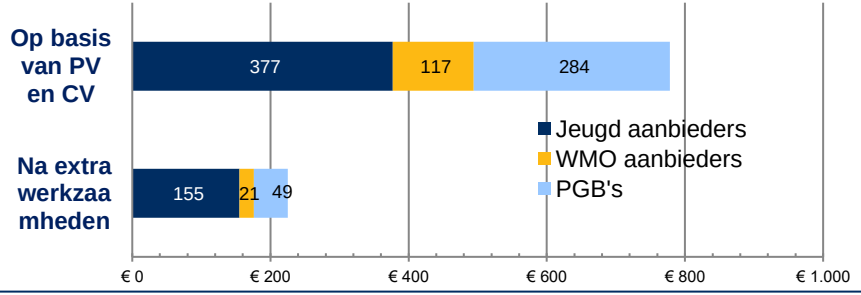
3.4 Jeugdhulp en Wmo

Financiële analyse 2024

Lasten Jeugdhulp en Wmo in € mln



Onzekerheid zorglevering in €K



De lasten in het sociaal domein bestaan voor een belangrijk deel uit Jeugdhulp en Wmo. De lasten voor Wmo zijn iets hoger dan vorig jaar, hiermee was reeds in de bijgestelde begroting rekening gehouden. Bij Jeugdhulp is zichtbaar dat de lasten nagenoeg gelijk zijn aan voorgaand jaar terwijl in de bijgestelde begroting nog verwacht werd dat de lasten lager zouden zijn. Uit de definitieve rapportage van de GR Peelgemeenten (ontvangen in mei) blijkt nog een additioneel nadeel van € 77.000 op Jeugdhulp. Deze is door de gemeente Laarbeek niet meer verwerkt in de definitieve jaarrekening en zal daarom in 2025 worden verwerkt. De verwachting voor komende jaren is dat de kosten voor zowel Jeugdhulp als Wmo verder op zullen lopen. Het is van belang om de ontwikkelingen blijvend te monitoren en hiermee rekening te houden in de begroting. Overigens houdt de gemeente Laarbeek rekening met een risico bedrag in het weerstandsvermogen.

Voor de volledigheid van de verantwoording van de lasten in de jaarrekening is de gemeente afhankelijk van de GR Peelgemeenten (hierna GRP). De GRP heeft hiertoe in april en mei 2025 een afstemming gemaakt tussen de opgeleverde productieverantwoordingen door zorgaanbieders en de eigen zorg-administratie. Om te kunnen concluderen dat de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk is geleverd, voert de GRP aanvullende werkzaamheden uit zoals clientonderzoeken. De verantwoording door de GRP en de uitkomsten van de accountantswerkzaamheden die aldaar plaatsvinden zijn door ons geïnspecteerd. Op basis daarvan resteert er ‘slechts’ € 225.000 als onzekerheid voor de getrouwheid.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.5 Overige bevindingen

Overige bevindingen	
De Hoge Regt	De exploitatie van project De Hoge Regt vindt niet plaats binnen de gemeente, maar in een samenwerkingsverband. De gemeente heeft – naast het ingebrachte kapitaal van € 9.000 - een financiering verstrekt die eind 2024 nog € 694.000 bedraagt (2023: € 1,6 mln). Op basis van de laatste doorrekening (februari 2025) wordt een nadelig resultaat verwacht van € 121.000. De gemeente participeert voor 50% waardoor door de gemeente een verliesvoorziening van € 61.000 is opgenomen. Gezien het negatief resultaat hebben wij geadviseerd de inbaarheid van de verstrekte lening te analyseren in 2025. Uit de Monte Carlo analyse (die is opgesteld op het moment dat nog een positief resultaat van € 28.000 werd verwacht) volgt verder dat, om de gesignaleerde risico's af te dekken, een buffer nodig is van € 83.000 op het gehele project. De gemeente participeert voor 50% waardoor dit voor de gemeente neerkomt op € 42.000. Met dit bedrag wordt rekening gehouden binnen het weerstandsvermogen en de reserve grondexploitatierisico. Wij hebben geadviseerd om in de toekomst de risico's te blijven monitoren.
Wethouders pensioen	De gemeente is verplicht om binnen hun eigen financiën een voorziening aan te houden voor de pensioenverplichtingen van (oud) wethouders. Deze voorziening (inclusief wachtgeld) bedraagt eind 2024 € 2,2 mln en is op basis van de juiste parameters (rente, levensverwachting etc.) bepaald. De toename van per saldo € 399.000 ten opzichte van vorig jaar komt vooral door aanpassing van de rekenrente. Wij merken op dat de financiering van deze pensioenverplichtingen in de toekomst waarschijnlijk overgaat naar het ABP en dat het af te storten bedrag van de gemeente mogelijkerwijs niet overeenkomt met de huidige voorziening. De gemeente heeft hiermee geen rekening gehouden in het weerstandsvermogen. Wij hebben geadviseerd deze ontwikkeling nauwlettend te volgen.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.5 Overige bevindingen

Overige bevindingen	
Opvang vluchtelingen Oekraïne	In 2022 hebben de gemeenten in Nederland als taak gekregen om opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen en overige asielzoekers te realiseren en exploiteren. De gemeente wordt hiervoor gecompenseerd door het Rijk en dient hiervoor een verantwoording van de kosten te doen middels SiSa. Wij merken ten aanzien van deze regeling het volgende op: • De totale lasten bedragen circa € 1,4 mln en bestaan voornamelijk uit het realiseren van de opvanglocaties, verstrekken van leefgeld en overige ingekochte diensten zoals beveiliging. Wij hebben vastgesteld dat deze lasten juist zijn verantwoord in de jaarrekening. • De bekostiging door het Rijk - met name op vaste normbedragen per gerealiseerde opvangplek en aangevraagde transitiekosten – bedraagt € 2,9 mln. De gemeente heeft een voordeel van € 1,5 mln gerealiseerd binnen de jaarrekening.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geen sprake van beperkingen in de reikwijdte van onze controle	Er zijn **geen beperkingen** bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Fraude	De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude ligt primair bij het college. Onze rol als accountant is om vast te stellen dat de jaarrekening vrij is van materiële afwijkingen door fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, omdat fraude vaak samen gaat met activiteiten om de fraude te verhullen. Onze werkzaamheden ten aanzien van fraude bestaan onder andere uit: • Alertheid op fraudesignalen gedurende de controle; • Evalueren en bespreken van mogelijkheden tot fraude en fraudesignalen met het management en college; • Het uitvoeren van een analyse op handmatige journaalposten, onder andere om ingrijpen van het bestuur in de interne beheersing te kunnen identificeren; • Het uitvoeren van controlewerkzaamheden op schattingsposten, onder andere om oneigenlijke beïnvloeding door het management en college te kunnen identificeren; • Het beoordelen van rechten in de financiële administratie en de bankapplicatie alsmede het uitvoeren van een bankanalyse, met als doel om fouten en fraude in de uitgaande betalingen te kunnen identificeren. Er zijn gedurende 2024 door ons **geen materiële fraudegevallen geconstateerd** en er zijn ons eveneens geen vermoedens van fraude bekend. Daarnaast heeft het college aan ons geen melding gemaakt van geconstateerde fraudegevallen of andere fraudesignalen.
Claims en juridische procedures	Er zijn **geen belangrijke** (dreigende en niet gewaardeerde) **claims en/of juridische procedures** met een mogelijke materiele impact op de cijfers per ultimo 2024.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Gebeurtenissen na balansdatum	Er zijn **geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum**.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	Wij hebben vanuit onze controle op de jaarrekening **geen belangrijke bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit** van de geautomatiseerde gegevensverwerking.
Duurzaamheid	Hoewel het geen wettelijke verplichting is om een duurzaamheidsverantwoording op te stellen, ligt er voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen nadrukkelijk wel een rol op het gebied van duurzaamheid. Bovendien groeit ook de vraag naar transparante verslaglegging hierover. In dit kader is in het najaar de ‘Handreiking duurzaamheids-rapportage en verantwoording voor decentrale overheden’ uitgebracht met richtlijnen en praktijkvoorbeelden. Wij hebben de door jullie opgestelde ‘duurzaamheidsdocumenten’ zoals de duurzaamheidsagenda, het transitievisie warmte document en de toelichtingen in het jaarverslag bekeken. Hierbij valt het op dat er verbeterslagen te maken zijn zoals bijvoorbeeld de manier van het stellen van doelen en de manier waarop over de voortgang wordt gerapporteerd. Wij denken dat structurele integratie van de duurzaamheidsdoelstellingen in de P&C cyclus (waaronder het jaarverslag) helpt bij de voorbereiding op de doelstellingen, de interne sturing en de externe verantwoording. Wij gaan hierover graag met u in gesprek.
Onafhankelijkheid	Wij zijn onafhankelijk van uw gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO)) ten aanzien van onafhankelijkheid.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 1 – Tabel fouten en onzekerheden SiSa

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang fout in €	Toelichting fout / onzekerheid
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	-	0	n.v.t.
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	-	0	n.v.t.
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	-	0	n.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	-	0	n.v.t.
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	-	0	n.v.t.
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	-	0	n.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	-	0	n.v.t.
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	-	0	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	-	0	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	-	0	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2024	-	0	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2023	-	0	n.v.t.
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeenteldeel 2024	Zie bijlage 2		
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _totaal 2023	Zie bijlage 2		
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2024	-	0	n.v.t.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 1 – Tabel fouten en onzekerheden SiSa

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	-	0	n.v.t.
G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totalen 2023	-	0	n.v.t.
G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2024	-	0	n.v.t.
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	-	0	n.v.t.
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	-	0	n.v.t.
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	-	0	n.v.t.
J55	Aanpak energiearmoede	-	0	n.v.t.
J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	-	0	n.v.t.
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming […] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	-	0	n.v.t.
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	-	0	n.v.t.
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-	0	n.v.t.
Strekking controleverklaring				
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):		Goedkeurend		
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:		Goedkeurend		

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 2 – Tabel fouten en onzekerheden TOZO

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 2	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 3	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 4	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 5	-	0	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T	-	0	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen in jaar T	-	0	n.v.t.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 2 – Tabel fouten en onzekerheden TOZO

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen_totaal 2023	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen_totaal 2023	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 2_totaal 2023	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 3_totaal 2023	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 4_totaal 2023	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 5_totaal 2023	-	0	n.v.t.
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar 2023	-	0	n.v.t.
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen in jaar 2023	-	0	n.v.t.

© 2025 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.



Smart decisions. Lasting value.